

Danmark i Norden

1995

Kære nordiske venner
Medier - En udfordring for os alle
Børn og unge - Kultur for begyndere
Multikulturer og Norden

Kære nordiske venner

Det nordiske samarbejde er vigtigt. Det har altid stået på den fælles kulturpolitiske dagsorden.

Vi må ikke forfalde til kun at koncentrere os om de store europæiske perspektiver på bekostning af den nordiske tanke, især nu hvor Danmark ikke mere er ene om EU-medlemskabet.

Vi skal i Norden være parate til at tage nye udfordringer op.

Er vi ikke det, f.eks. i forhold til det baltiske samarbejde, samarbejdet med de østeuropæiske lande, barentshavssamarbejdet, ja, så kommer vi ikke videre i den fredsproces, den stabiliseringsproces, som er nødvendig og som i sidste ende skal skabe forståelse mellem landene - og her tager jeg alle landene med fra det yderste vestlige punkt i Grønland til Uralbjergene i øst - fra Spitzbergen i nord til den sydligste spids af den italienske "støvle".

Det nye Europa bliver præget af en udvikling mod større regionalisering.

Og hvad har vi så at byde på i Norden?

Faktisk en hel del. Vi er den eneste region, der har fællesskabet på godt og ondt som en flere hundredeårig tradition.

Vi har bekriget hinanden, vi har besat hinandens lande.

Vi har haft fælles dronninger og konger i hundreder af år.

Og vi har løsrevet os fra hinanden.

Vikingerne var i historisk sammenhæng ikke vikinger fra Danmark, Sverige eller Norge. De var nordiske vikinger.

Og vi har hjulpet hinanden i svære tider.

Norden er noget specielt. Vi har historien sammen,

vi har forståelsen for hinanden, vi har respekten for hinanden. Vi har samfundssyn og ligestilling til fælles. Vi har også et sprogfællesskab - og det skal vi holde fast ved og udbygge. Men vi er også os selv. Det er styrken, men det er måske også svagheden.

Det er bevidst, at jeg trækker det historiske frem, for det kan vi lære af. Historien og vores viden skal indgå i og bruges til at forme fremtiden. Vi har erfaringerne fra det nordiske samarbejde; lad os bruge

dem til gavn for samarbejdet i hele Europa. Nord og syd, øst og vest.

Nu er det Danmark, der har formandskabet i Nordisk Ministerråd i det kommende år. Vi kender det nordiske samarbejde, og vi kender EU-samarbejdet indefra.

- Hva' mæ kulturen, som den danske arkitekt, satiriker og samfundsrevser Poul Henningsen engang udtrykte det. Det kulturpolitiske samarbejde i Norden er et af de højest prioriterede områder i nordisk sammenhæng i fremtiden.

Men hvorfor nu det? Fordi kulturpolitik er forståelsespolitik. Det er grundlaget for al anden samarbejdspolitik. Det er grundlaget for vore demokratier.

I den danske formandskabsperiode vil specielt tre områder:

- medier
- børn og unge
- det multikulturelle aspekt i det nordiske samarbejde blive sat øverst på dagsordenen - i øvrigt tre områder, som i høj grad hænger sammen.

Kærlig hilsen

Jytte Hilden

Medier - En udfordring for os alle

Medieudviklingen - er den en trussel, eller blot en udfordring, vi skal forholde os til som noget helt naturligt?

Til det kan jeg kun svare: -

Ja, medieudviklingen er en udfordring for os alle og i høj grad en trussel, hvis ikke vi er opmærksomme.

Selv er jeg ikke storforbruger af tv. Men jeg ser gerne fjernsyn, når jeg har tid. Men så vil jeg selv vælge kanal og selv bestemme, hvad jeg vil se og hvornår. Sådan har de fleste andre det nok også.

Udbuddet af tv-kanaler bliver stadig større. Det giver en masse valgmuligheder: hvad skal vi se, og hvornår vil vi se det.

Og vi får flere nye medier at vælge mellem. Det er en udvikling, vi har været vidne til i de sidste 30 år.

Det går bare lidt hurtigere i dag.

Vi må tage medieudviklingen op som en spændende udfordring og udnytte den positivt.

Medierne skal ikke kun bruges som informations- og underholdnings-parametre. De skal også bruges til udvikling af samfundet og specielt til udvikling af forståelsen mellem landene i Europa og i forhold til den øvrige verden.

I Norden har vi et veludviklet samarbejde på tv-området, især når det gælder børn og unge. Vi ser

hinandens programmer. Vi følger hinandens udvikling, problemer og glæder gennem de nationale tv-kanaler og, om muligt, også ved at se hinandens tv. Vi påvirker hinanden og kommer på den måde tættere på hinanden. Emil fra Lønneberg er ikke bare svensk - han kendes af alle børn i de nordiske lande.

De nye medier skal bruges som instrumenter i forhold til udviklingen i Europa, i forhold til de nye demokratier i øst og i forhold til os selv. Medie-samarbejdet i Norden er unikt. Det må vi holde fast ved og bruge til at påvirke fremtiden på den bedst mulige måde.

De nye medier skal bruges som instrumenter i forhold til udviklingen i Europa

Men hvor ligger truslen? Først og fremmest i forfladigelsen af programmerne. Det kan f. eks. være rimeligt at rette opmærksomheden mod den strøm af serieprogrammer, som vælter ud fra de fleste tv-kanaler. Indrømmet, det er underholdende, men det er en skabelonagtig underholdning - på samme niveau som rækken af forskellige mere eller mindre lødige quiz-programmer, som også er blevet en fast bestanddel på kanalernes menukort. Det skal der selvfølgelig også være plads til, men det bør ikke være reglen, at det er de programtyper, som får 1. prioritet.

En vigtig nordisk opgave er derfor at skabe lødige alternativer til den masseproducerende medie- og underholdningsindustri.

En vigtig nordisk opgave er derfor at skabe lødige alternativer til den masseproducerende medie- og underholdningsindustri

Det kan vi, og vi er gode til det. Lad os fortsætte med det. Der er måske ikke den store eksport i det, men der ligger måske en påvirkning, der kan skabe modvægt. Film- og tv-produktioner i Norden har i øvrigt også - af og til - fået nogle flotte internationale priser.

Der har i det seneste års tid været debat om vold i medierne. Personligt er jeg ikke tilhænger af behårdet censur, men det er et område, vi bør følge med opmærksomhed.

De nye medier er en naturlig indgang for børn og unge til information, til kulturelle oplevelser og til underholdning. Mange mener, at de unge bruger alt for megen tid på medierne, men jeg er fortrøstningsfuld: Aldrig tidligere har så mange børn og unge dyrket idræt, været medlemmer af foreninger, gået i musikskole m.v.

De nye medier er børnenes og de unges medier. Vi ældre kan måske hjælpe med til, at de nye generationer bruger medierne med omhu ved at pege på alternativer og ved at støtte de kvalitetsprogrammer, de har lyst til at se. Der skal udvikles nye krav og andre måder at gøre tingene på.

Det er det, vi har næste generation til.

Børn og unge - Kultur for begyndere

Al kultur begynder med B i mere end en forstand. Også det nordiske kultursamarbejde må tage udgangspunkt i en levende interesse fra børn og unge i Norden. Uden den opvoksende generations engagement og deltagelse i den fælles kulturarv, vil vi miste et væsentligt fundament i den nordiske identitet, og den vil blive meningsløs.

Børn og unge er en ressource, som skal bidrage aktivt og fantasifuldt til at skabe Nordens fremtid.

Børn og unge er en ressource, som skal bidrage aktivt og fantasifuldt til at skabe Nordens fremtid. Derfor har jeg valgt børn og unge som et hovedtema i det nordiske kultursamarbejde i 1995.

Nordisk Råd har vedtaget, at der skal formuleres en handlingsplan for det nordiske samarbejde om børne- og ungdomskultur. Jeg ser frem til den plan, som skal være redskab for udviklingen i det nordiske kultursamarbejde.

Planen skal indeholde forslag og udfordringer til den professionelle kunst og kultur rettet til børn og unge, og den skal samtidig være åben over for den kultur, som børn og unge selv er med til at skabe.

Tre hovedbegreber er vigtige elementer i al kulturvirksomhed for og med børn og unge:

Det gælder den store oplevelse af kvalitet, hvor kunst og kultur er den særlige dimension, som pirrer nysgerrigheden og åbner sjælen. Det gælder den nuancerede forståelse, som giver redskaber til at uddybe, tolke og erkende kulturen og kunsten, og det gælder mulighederne for selv at skabe og prøve kræfter med de kreative udtryksformer.

Jeg tror, at vi fremover skal satse mere på at styrke de tre grundelementer i samarbejdet, og jeg kan nævne "Et levende Norden", som efter min mening på fremragende vis kombinerer de forskellige elementer, så de bliver en helhed.

Kun gennem nysgerrighed, åbenhed og tolerance, kan vi gøre os håb om at styrke og udvikle den nordiske kultur.

Der er i tiden tendens til, at vi som voksne vil organisere og styre os ud af alle vanskeligheder. Tilbudene i fritiden og kulturtilbudene bliver til varer som i et supermarked uden hensyn til kvalitet og relevans for de børn og unge, som de er beregnet for. Vi må i højere grad inddrage de unge i planlægningen og udformningen af fremtidens kultur- og fritidsliv.

Unge er i dag åbne for udfordringer og påvirkninger fra mange medier og hjørner. De bruger medierne som de redskaber, de nu engang er; til at forme og skabe en personlig identitet i en mangfoldig verden, hvor det ofte kun er fantasien, der sætter grænser.

De nye medier, den moderne teknologi og de mange indtryk fra nær og fjern, fra andre kulturer og andre måder at se verden på, er vigtige udfordringer for alle unge i dag og for vores nordiske samfund i det hele taget. Kun gennem nysgerrighed, åbenhed og tolerance kan vi gøre os håb om at styrke og udvikle den nordiske kultur. Kun gennem en demokratisk tankegang, der rummer en dialog med verden omkring os, kan vi i sidste ende sikre en nordisk identitet.

Multikulturer og Norden

"Multikulturelt" er blevet et af de nye slagord. Det hæftes rask væk på ord som samfund, samarbejde, udvikling osv. Der opstår således nye og revolutionerende begreber, som vi skal forholde os til. Men opstår der reelt nye begreber? Næppe!

Udviklingen i de nordiske lande og i øvrigt i hele Europa i de senere år har betydet, at vi er blevet mere bevidste om de multikulturelle - eller mangelkulturelle, som det vel bør hedde i Norden - elementer i

samfundet.

Indvandring, flygtningestrømme og specielt udgifterne til sociale foranstaltninger, der skal hjælpe disse grupper i en svær situation, har præget debatten i mange år og har sat fokus på det mangekulturelle.

Men Norden og det nordiske samarbejde har som en selvfølge været præget af netop det mangekulturelle igennem historien. Det er ikke nyt. Det nye er, at påvirkningerne og udviklingen foregår med eksprestempo. Og det kan måske være svært for sindige nordboere at forstå.

Dog, vi kan forstå det og acceptere det på andre områder - medieudviklingen, hele den øvrige teknologiske udvikling inden for industri, transport og kommunikation. Er det berøringsangst i forhold til fremmede mennesker og kulturer, der her sætter grænser? Er det angsten for at tabe egen identitet? Den nordiske identitet!

Det er det måske. Men vi må acceptere, at udviklingen uundgåeligt går i retning af det åbne samfund, som netop karakteriserer nutiden. Vi må stille krav til os selv om en større forståelse, men vi må så sandelig også stille krav om selv at blive forstået af de forskellige kulturer, som banker på vore nordiske døre.

Ser vi på de nordiske lande i dag og sammenligner med samfundene for 20-30 år siden, er der sket meget. En af de glæder, som jeg ikke vil undvære, skyldes netop påvirkninger fra andre kulturer. I nær sagt alle byer er der et "multikulturelt" restaurationsliv, kinesiske, japanske, indiske, indonesiske restauranter m.v. Vi har det hele inden for rækkevidde og behøver ikke at tage med fly for at nyde de forskellige eksotiske køkkener. Det er på grund af de åbne samfund - det er på grund af den mangekulturelle udvikling!

En anden ting. Kulturen trives i Danmark! Det bobler og syder med initiativer og ideer! Det er i den forbindelse tankevækkende, at ca. 60 procent af de professionelle udøvende kunstnerne i Danmark i de senere år er af en anden etnisk oprindelse end det "rene" danske (hvad nu det end er).

Vi har brug for dette input, for at kulturen kan udvikles og være grænseoverskridende, som det så smukt hedder. Vi har brug for andre kulturer for at forstå verden på samme måde, som vi selv ønsker at blive forstået i international sammenhæng.

Den nordiske kultur skal være en kultur i bevægelse - fremad! Den skal naturligvis hele tiden bruge - og genbruge - den nordiske kulturelle dimension. Og vi må aldrig sætte tremmer op for at beskytte os selv mod påvirkninger fra andre kulturer. Så bliver vi i sidste ende buret inde i vores egen selvtilfredshed og kulturelle isolation.